

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **O. Y.**, zastoupen JUDr. Jiřím Rafajem, advokátem se sídlem Brno, Cejl 12/14, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 12. 2004, č. j. 55 Az 677/2003 - 54,

t a k t o :

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 28. 4. 2003, č. j. OAM-10947/VL-19-ZA08-2001. Tímto rozhodnutím mu nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) a bylo vysloveno, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalobce nenaplnil žádnou ze zákonných podmínek pro udělení azylu a že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno na základě dostatečně zjištěného skutečného stavu věci a bylo přesvědčivě odůvodněno.

Stěžovatel v kasační stížnosti výslovně uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Konkrétně

pak namítá, že správní orgán dostatečným způsobem nezohlednil situaci, která na Ukrajině panuje. Stěžovatel totiž opakovaně vyjádřil obavu z toho, že mu na Ukrajině hrozí uvěznění na základě vykonstruovaného obvinění a z toho plynoucí nelidské zacházení v ukrajinských nápravných zařízeních, to vše z politických důvodů. Správní orgán pochybil, když shledal, že stěžovatel nebyl na Ukrajině pronásledován, navíc když připustil provázanost mezi vládními představiteli a organizovaným zločinem. Rovněž vyslovil domněnku, že na něho měla být vztažena překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu a poukázal k tomu na čl. 3 odst. 1 Ženevské úmluvy (pozn. soudu: stěžovatel má na mysli čl. 33, neboť ten uvedenou problematiku řeší). Závěrem uvedl, že krajský soud nesprávně posoudil postup správního orgánu z hlediska stěžovatelem v žalobě uplatněných vad správního řízení a navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; požádal také o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že považuje rozsudek krajského soudu i svoje rozhodnutí za vydaná v souladu se zákonem a odkázal na správní spis, zejména na podání a výpovědi stěžovatele. Navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozhodnutí krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel sice výslovně uvádí, že uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. - tvrzenou nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. - vady řízení před správním orgánem spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit. Konkrétně však namítá pouze nezákonné rozhodnutí; domnívá se totiž, že mu azyl měl být podle § 12 zákona o azylu udělen, neboť byl na Ukrajině pronásledován z politických důvodů a rovněž na něho měla být vztažena překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Uvedený důvod tak je tvrzenou nezákonností ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

K tomu ze správního spisu vyplynulo, že dne 9. 11. 2001 podal stěžovatel žádost o udělení azylu, kterou odůvodnil tím, že ho na Ukrajině obtěžuje policie a neumožňuje mu v klidu žít. Jednou se zúčastnil demonstrace proti politice prezidenta. Také byl ve vězení, neboť ukradl v závodě, kde pracoval, součástku. Po návratu z vězení neměl kam jít, přišel totiž o rodinu i dům. Při pohovoru dne 12. 2. 2002 uvedl, že na Ukrajině pracoval v továrně na výrobu elektromotorů, ze které však byl propuštěn. Protože neměl za co žít, ukradl motor do ledničky. Poté byl obviněn z krádeže a odsouzen ke dvěma letům vězení. Ve vězení měl málo jídla a byl stále bit milicí. Rovněž nedostal advokáta, přestože o něho požádal v době kdy ještě nebyl plnoletý. Po návratu z vězení mu byla nabídnuta práce pro milici, kterou však odmítl; za to mu bylo kapitánem milice vyhrožováno uvězněním. Stěžovatel pověděl o svojí situaci příteli, u kterého bydlel, a ten mu doporučil odjet do České republiky; sem také stěžovatel 4. 4. 2000 přijel a půl roku zde pobýval. Poté se vrátil zpět na Ukrajinu, kde byl zadržen a umístěn na 15 dní do cely předběžného zadržení za to, že odcestoval bez vědomí milice. V březnu roku 2001 se stěžovatel zúčastnil protivládní demonstrace v Kyjevě, na kterou v Užhorodě získával účastníky, a byl na dva dny zadržen. Po propuštění však byl obviněn ze spoluúčasti na vraždě, kterou měl spáchat stěžovatelův přítel, u něhož bydlel. Z vězení se stěžovateli podařilo utéct a přes Slovensko odcestoval do České republiky. K dotazu žalovaného uvedl, že si na postup milice a situaci ve vězení nestěžoval, pouze napsal třikrát dopis z vězení prezidentu K., ale bezvýsledně. Stěžovatel se obává, že v případě návratu na Ukrajinu by byl obviněn z vraždy a pod nátlakem by se k ní také přiznal a byl by odsouzen k 25 letům odnětí svobody, přestože byl v době jejího spáchání v České republice. Závěrem pohovoru poukázal na to, že na Ukrajině došlo k určitým zlepšením ve vztahu k demokratickým právům. Svoji žádost doplnil obsáhlým podáním, kde zevrubně popsal svůj pobyt ve vězení na Ukrajině a některé další skutečnosti týkající se jeho soudního procesu a kontaktů s milicí. Rozhodnutím ze dne 28. 4. 2003 žalovaný stěžovateli azyl neudělil a vyslovil, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. V odůvodnění uvedl, že stěžovatelova výpověď k jeho účasti na demonstraci se v řadě podstatných údajů liší a žalovaný ji tak považuje za nedůvěryhodnou. Pokud se stěžovatel skutečně zúčastnil demonstrace, jednalo se o účast jednorázovou, která nebyla navázána na veřejnou politickou aktivitu, jež by mohla ze stěžovatele učinit osobu politicky nepohodlnou. Za nepravděpodobné označil žalovaný i stěžovatelovo tvrzení, že utekl z vězení a poté legálně vycestoval z Ukrajiny. Účelovosti stěžovatelova tvrzení a žádosti o azyl nasvědčuje i fakt, že v České republice již byl v roce 2000 a to za práci, a také skutečnost, že o azyl požádal těsně před uplynutím platnosti jeho víza. S rozhodnutím byl stěžovatel řádně seznámen v jazyce ruském a v zákonné lhůtě proti němu podal žalobu, kde namítal porušení vyjmenovaných ustanovení správního řádu, jakož i § 12 a § 91 zákona o azylu a poukázal na to že vystupoval proti politice prezidenta K.. Krajský soud jeho žalobu zamítl s tím, že žalovaný rozhodl v souladu se zákonem.

Stěžovatel předně namítá, že mu měl být azyl podle § 12 zákona o azylu udělen, neboť mu na Ukrajině hrozí uvěznění na základě vykonstruovaného obvinění a z toho plynoucí nelidské zacházení v ukrajinských nápravných zařízeních, to vše z politických důvodů. Při hodnocení důvodnosti stěžovatelovy námitky Nejvyšší správní soud vycházel z § 12 zákona o azylu. Podle citovaného ustanovení se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Stěžovatel v průběhu správního řízení i řízení před soudem opakovaně sdělil, že měl problémy s milicí, a to po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, který mu byl uložen za spáchání krádeže. Tyto potíže se prohloubily

po stěžovatelově účasti na protivládní demonstraci, kterou podle svých slov pomáhal zorganizovat a dokonce na ní hovořil. Žalovaný však jeho tvrzení označil za rozporuplná a účelová a azyl mu proto neudělil. V žalobě však stěžovatel závěr o účelovosti svého tvrzení nijak nevyvrátil a ani nevysvětlil rozpory ve svých výpovědích. Naopak pouze zopakoval, že vystupoval proti politice prezidenta K.. Nejvyšší správní soud za dané situace souhlasí se žalovaným a krajským soudem, neboť v jednotlivých výpovědích stěžovatel nejen že uváděl některé skutečnosti týkající se jeho účasti na demonstraci rozporně (např. počet řečníků), ale sděloval i řadu informací, jejichž pravdivost vzbuzovala zcela oprávněné pochybnosti (zejména získávání účastníků pro demonstraci v U., stěžovatelův útěk z vězení a následné legální vycestování na Slovensko, přestože po něm bylo vyhlášeno pátrání). Uvedené rozpory vytkl stěžovateli již žalovaný ve svém rozhodnutí, ale stěžovatel se k nim vůbec nevyjádřil, přestože k tomu měl řadu příležitostí – mohl tak učinit v žalobě, jejím doplnění nebo jiném podání učiněném během řízení před krajským soudem, které trvalo více než rok a půl. Nikoliv nezanedbatelnou je rovněž skutečnost, že stěžovatel o azyl nepožádal ihned po příjezdu do České republiky, ale až těsně před uplynutím platnosti jeho víza. Tato námitka tak neobstojí.

Pokud jde o námitku, že se na stěžovatele vztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, tak ani s ní nelze souhlasit. Podle § 91 odst. 1 zákona o azylu ukončit pobyt nelze, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti. Stěžovatel překážku vycestování spatřuje v nelidských podmínkách, které panují v ukrajinských vězeních, kam by se po návratu dozajista z politických důvodů dostal. Krajský soud se v napadeném rozsudku ztotožnil s názorem žalovaného, že v případě stěžovatele není žádná z uvedených podmínek naplněna a není možné tak překážku vycestování vyslovit.

Podmínky uvedené v § 91 zákona o azylu, při jejichž splnění je dána překážka vycestování, nejsou totožné s těmi, které jsou zkoumány z hlediska § 12 zákona o azylu, a soud se těmito podmínkami musí zabývat samostatně. Přitom tyto podmínky (tj. podmínky pro vyslovení překážky vycestování) je třeba zkoumat vzhledem k současnosti, tedy k době potenciálního návratu stěžovatele na Ukrajinu. K tomu se ostatně Nejvyšší správní soud již vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 3. 3. 2004, sp. zn. 2 Azs 12/2004 (publ. pod č. 260/2004 Sb. NSS): „*Podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a překážky vycestování podle ustanovení § 91 téhož zákona je nutno posuzovat samostatně. Udělení azylu podle ustanovení § 12 tohoto zákona je vázáno na objektivní přítomnost pronásledování jako skutečnosti definované v § 2 odst. 6 citovaného zákona nebo na odůvodněný strach z této skutečnosti, a to v obou případech v době podání žádosti o azyl, tedy zpravidla v době bezprostředně následující po odchodu ze země původu. Překážka vycestování se naopak vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele o azyl do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase.*“ V daném případě tudíž nelze shledat, že by se na stěžovatele měla překážka vycestování vztahovat, a to zejména s ohledem na skutečnost, že poslední politické změny a celková předvídatelná proměna politického režimu i osob jej reprezentujících slibují

na Ukrajině celkové zlepšení ochrany lidských práv a zdokonalení a zefektivnění vymahatelnosti práva v této zemi vůbec. Zejména u osob, jež byly pronásledovány bývalým politickým režimem prezidenta K., lze patrně konstatovat značnou změnu v otázce posuzování přítomnosti jevů podstatných pro shledání překážky vycestování a obsažených ve výčtu v ustanovení § 91 odst. 1 zákona o azylu. Obává-li se tak stěžovatel svého uvěznění z politických důvodů, je s ohledem na uvedené změny jeho obava lichá. Nikoli nezanedbatelnou se rovněž jeví skutečnost, že vražda, za kterou měl být stěžovatel neprávem z politických důvodů stíhán, se stala v době, kdy se stěžovatel zdržoval v České republice. Nejvyšší správní soud tudíž považuje za velice nepravděpodobné, že by za ni mohl být odsouzen, neboť jeho pobyt v České republice lze pomocí cestovního pasu a víza snadno dokázat. Naplnění žádného důvodu kasační stížnosti tak nebylo shledáno.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. ledna 2006

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu